

Autorik ez, eskerrik asko

ULA IRURETAGOIENA

Urtero bezala, Nazioarteko Mugikortasun Astea ospatu berri da Europako hirigune askotan. Aurretik mugikortasun eredu jasangarria izateko aldarrikapen leloari osasungarri hitza gehitu zaio: “Zure osasunaren alde, autorik gabeko eguna”. Azken urtean nagusitu den etxearen babes-gotorleku mezuen aurrean, kaleak ere zaintzen gaituela gogorarazteko unean gara, berreskuratu beharreko eremua dela. Eta kalea elkarbizitzarako espazio izateko, segurua eta garbia behar du izan ezinbestean. Autorik gabekoa, besteak beste. Horregatik geroz eta oihartzun handiagoa du hirietan “Emisio Baxuko Zonak” sortzeko ideiak, landa eremuetan naturako babesguneak egiten ditugun lez. Hirietako babesgune hauetan ziurtatzen da autoek jaurtitzen duten nitrogeno dioxidoa eta partikula finen presentzia onargarria dela. Literalki, hirietako arnasguneak dira, eta horretarako kutsatzaile handiko autoen presentzia mugatzen da. Emisore kutsatzaileak hirietatik gutxinaka desagertzeko beste hirigintza tresna bat da. Pentsa, aurreikusten ari dira Bartzelonan etorkizuneko Cerdà-ko hiri-traman ibiliko diren autoek ez dutela pertsonarik garraiatuko, kaleak objektuak eta produktuak mugitzeko izango omen direlako.

Mugitzeko askatasuna gizarte aurreratuaren garaipena da; pertsonak eta produktuak –eta birusak– distantzia luzeetara eta denbora laburrean alde batetik bestera eramateko gaitasuna. Horregatik mugitzeko aukera da lurraldearen, ekonomiaren eta elikaduraren ardatz. Eta mugikorkeriak, kutsaduraz gain, diru inbertitze eta espazio handia behar ditu, lurralde zein espazio publikoan. Etorkizuneko mugikortasun ereduak lurraldea autoz hustutzea ikusten badu, autoak liberatuko duen lurralde eta hirietako espazio publikoa herritarrek irabazi beharko lukete; adi egon beharko dugu. ●

Estatuaren arrabola

XABIER LETONA BITERI

Urriaren 20an hamar urte beteko dira ETak borroka armatuaren amaiera iragarri zuenetik. Jonathan Powell bitartekari britainiarrak dio badirela porrota egin duten bake prozesuak, arrakastatsuak eta erdibidekoak. Azken hauetako ei da Euskal Herrikoa, bere ustez.

Zerk ireki zuen aro berria? Orain Gogora Institutuak eta Urkullu lehendakariak adierazi dutenez, euskal gizartearen eta Poliziaren presioak. Eta bai, ez zaie arrazoirik falta, erabakigarriak izan ziren, baina euskal gizartearenak merezi du ñabardura klabea, ETaren amaiera ondo ulertzeko: ezker abertzalearen esparru soziologikoaren presioa –oso aspalditik zetorrena– eta, bereziki, haren esparru politikoarena giltzarri izan ziren. Horien bultzada barik, beti gainbeheran eta gero eta zokoratuago, baina ETak iraun zezakeen hainbat urtez oraindik.

ETaren biolentzia amaitu zen, baina bistan da, “biolentziarik gabe edozertaz hitz egin liteke/dena da posible” mitiko hura hankapean hartu du irabazleak. Espainiako Estatuaren egitura juridiko-errepresiboak indarrean jarraitu du ezker abertzaleak iraganaren bere ikuspegia gizarteari azal ez diezaion. Elkarbizitzaren izenean, baina ezker abertzalea higitzeko helburu garbiarekin, EAJk kemenez dihardu hark “biolentzia injustua izan zela” aitor dezan, sektore politiko horren eta euskal gatazkaren 50 urteko jarduna ETaren biolentziara mugatu guran.

ETA frankismoari emandako erantzun politiko bortitza izan zen, eta ondoren ere izaera politikoarekin jarraitu zuen garatzen, iparra galdu eta bere itsukerian eta estatuak irekitako labirintoan galdu arte. Hori guztia pluraltasunetik interpretatu, ulertu, azaldu eta eztabaidatu baino, interesgarriagoa bide da ezker abertzalearen ikuspegi osoa garailearen arrabolapean hartzea, errealitatea ezkutatu eta etorkizuneko bizikidetzak kaltetuz.

Hamarkada honek eman duenaz askotxo islatzen dute, esaterako, ondoko gertaera judizialek, eta gizartearen presioaz baino gehiago diote estatuaren biolentziak: Bateragune auzia, Herrira auzia, Tantz Tantzaren aurkako operazioa, Herriko Tabernen auzia, Altsasuko auzia, 11/13, egunotan egiten ari den 13/13 auzia, hainbat hedabideren itxiera, bitartekarien atxilotetak... Ehunka pertsona auzipetuak eta zigortuak Aieteko Konferentziaren lurreratze pistak irekitako prozesuan.

Eta hala ere, herren baina 2010ean baino askoz hobeto gaude, zalantza barik. Bake nahia gizartearen lehen lerroan zegoen, metatutako sufrimendua handiegia zen. Eman dira urrats interesgarriak, baina merezi zuen abagunea hobeto baliatzea denboran bake ziklo sendoa ireki, eta bizikidetzak eta etorkizuneko arau politikoak adostasun zabalagoaz eraikitzeko. Arrabolaren hautua egin da, aldiz, zauri ugari sendatu barik lagata eta etorkizuneko sumendiak elikatuz. Eta txarrena, ez da beselako mugimendurik sumatzen arrabola jiraka darabiltzen eskuetan. ●